

CÜMLEDE VURGU:

Konuşma ve okuma sırasında cümlelerin bazı kelimelerinin, kelimenin de bir hecesinin diğerlerine göre daha baskılı okunmasına, söylenmesine **vurgu** denir.

Mantık, kelimenin normal söylenişte bir tık sesimizin daha yüksek çıkmasıdır. Birden fazla vurgu özelliği vardır. Şimdi bunlara bakalım.

Fiil Cümlelerinde Vurgu

Yüklemi fiil soylu sözcük olan cümlelerde vurgu, yükleme en yakın olan sözcük ya da sözcük öbeği üzerindedir.

*Ali, seni okulda **bugün** görmüş. **Vurgu: Zarf T.**

*Ali, seni bugün **okulda** görmüş. **Vurgu: Yer Taml.**

*Ali, bugün okulda **seni** görmüş. **Vurgu: Nesne**

*Seni bugün okulda **Ali** görmüş. **Vurgu: Özne**

***Görmüş**, seni Ali okulda bugün. **Vurgu: Yükleme**

İsim Cümlelerinde Vurgu

Yüklemi isim soylu sözcük olan cümlelerde vurgu, yüklemedir.

*Havalar oldukça **durgundu**. **Vurgu: Yükleme**

*Sendin, buraya **gelen**. **Vurgu: Yükleme.**

*Çocuk aslan **gibiydi**. **Vurgu: Yükleme**

*Burası **bambaşkaymış**. **Vurgu: Yükleme**

Güzeldi bizim evimiz. **Vurgu: Yükleme**

Soru Cümlelerinde Vurgu

1-Soru eki "mi" edatı ile oluşturulan soru cümlelerinde ise vurgu soru ekinin bağlı olduğu, soru ekinden önce gelen sözcükte / ögededir.

***Bu akşam** mı gelecek? **Vurgu: Zarf T.**

***Hayat** mı zor geçiyor? **Vurgu: Özne**

*Bizimle **gelecek** misiniz? **Vurgu: Yükleme**

*Bahçede para mı bulmuşlar? **Vurgu: Nesne**

***Sivas'a** mı tayinin çıktı? **Vurgu: Yer Taml.**

Soru Cümlelerinde Vurgu

2-Soru sözcükleri ile kurulan soru cümlelerinde vurgu, cümlede soru anlamını sağlayan sözcüktedir. Soru kelimesi hangi ögenin sorusuyla vurgu o ögededir.

*Seni kim **gördü**? **Vurgu: Özne**

*Evi **nereden** aldınız? **Vurgu:Yer Taml.**

*Ne zaman eve **döndü**? **Vurgu: Zarf T.**

*Annen pazardan ne **aldı**? **Vurgu: Nesne**

*İstanbul'u bu yaz **gezdim**? **Vurgu: Nesne**

Şart Cümlelerinde Vurgu

Koşul cümlelerinde vurgu, koşul bildiren sözcüktedir.

***Bize gelersen** beni ara. **Vurgu: Zarf T.**

-de/ -ki Bağlaçlı Cümlelerde Vurgu

da ve ki bağlacı vurguyu kendinden önceki kelimeye verir.

*Okulda **da** birlikte gidelim.

Vurgu: Yer Taml.

*Sen **ki** çok akıllıydı.

Vurgu: Özne

Ara Söz

Yardımcı ve açıklayıcı bir öge olarak cümlelerin içine giren ve çıkarılması cümlelerin anlamında eksiklik ya da bozulma meydana getirmeyen sözler ara söz denir. Ara söz bir kelime, kelime grubu veya cümle hâlinde olabilir. Ara sözler iki virgül (, ,) veya iki kısa çizgi (- -) arasında gösterilir. Ara sözler ya bir ögenin açıklayıcı ya da cümlede alakasız bir söz grubu olabilir.

Ögenin Açıklayıcısı Olan Cümleler:

Bülent Bey, şirketimizin müdürü, bugün beni aradı.

Öznenin açıklayıcısı.

İstanbul'u-doğduğum şehri- hiç unutamadım.

Nesnenin açıklayıcısı.

Uzaklara –Asya Kıtası'na- gitmek istiyorum.

Yer tamlayıcısı açıklayıcısı.

Geçen yaz , senin mezun olduğun yıl, çok mutluyduk.

Zarf tümlecini açıklayıcısı.

Hiçbir Ögenin Açıklayıcı Olmayan Örnekler:

Yıl sonunda, kahretsin, gösteri düzenleyemedik.

Bu işi -zannetmiyorum- sen yapabiliymişsin.

Başımın ağrması -migrenden olmalı- bir türlü geçmiyor.

Cümle Dışı Unsur

Cümlelerin kuruluşuna katılmayan, yani öge olmayan ve dolaylı olarak cümlelerin anlamına yardımcı olan unsurlardır.

Bağlaçlar, ünlemler, ünlem grupları, hitaplar, ara sözler cümle kuruluşunun dışında kalan unsurlardır.

Cümle Dışı Unsur Örnekleri:

“Ölmek kaderde var, bize ürküntü vermiyor.

Lâkin vatandan ayrılışın ıstırabı zor.”

Yani, ben konuyu anlamadım.

Güya seviyordu da bir türlü istemeye gelmiyordu.